

Handelingswijzer Gedrag

Koningin Juliana School

Een document voor ouders en leerkrachten

Mei 2013

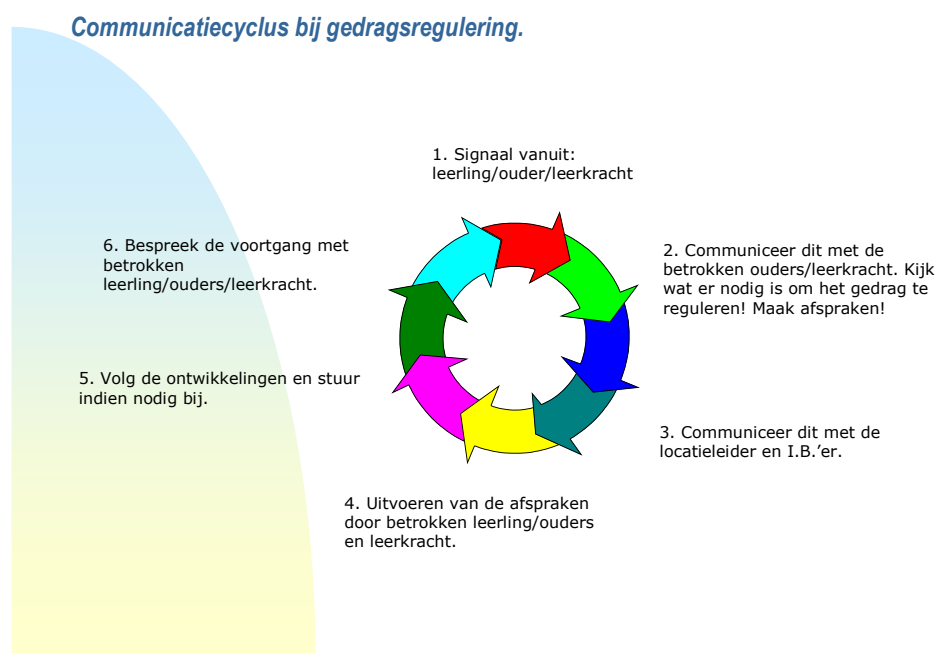

**Koningin
Juliana School**

Inhoudsopgave

Communicatiecyclus	blz. 2
Inleiding	blz. 3
Basisaanbod	blz. 3
Bij ons op school	blz. 8
Lunchtijd	blz. 9
Plagen en pesten	blz. 10
Signaleren	blz. 10
Vijfsporenaanpak	blz. 11
Stappen die de leerkracht kan zetten	blz. 12
Begeleiding en adviezen	blz. 13
Materialen in onze orthotheek	blz. 14

Problemen op het gebied van de omgang, los je niet alleen op door het hebben van een handelingswijzer . Problemen los je op door op een verstandige manier met elkaar in gesprek te gaan.

We streven als school naar een klimaat waar kinderen zich veilig en geborgen voelen. Vanuit deze veilige schoolomgeving kan het kind zich ontwikkelen. Wij werken aan een schoolklimaat waarin kinderen zich gezien voelen door de leerkracht en klasgenoten, vertrouwen hebben in elkaar en in zichzelf. Kinderen worden uitgenodigd om te praten, worden aangesproken op hun gedrag; kortom een veilige haven. Wij accepteren het daarom niet dat er kinderen op onze school gepest worden.

Pesten komt helaas op iedere school voor. Het is een probleem dat wij onder ogen willen zien en op onze school serieus willen aanpakken. We doen er daarom allereerst alles aan om pesten te voorkomen. Belangrijke instrumenten hierbij zijn de Kanjertraining, klasbouwers en Soemokaarten. Essentieel hierbij zijn de lessen waarbij allerlei sociale aspecten in de groep aan de orde komen. Kinderen krijgen daarbij inzicht in het ontstaan en voorkomen van pestgedrag, het omgaan met ruzies en het oplossen van conflicten. Er wordt gebruik gemaakt van verschillende (samen)werkvormen als kringgesprekken, het voorlezen of vertellen van verhalen, rollenspelen en andere spelvormen.

Het rolmodel van de leerkracht (en thuis de ouders) is van groot belang. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies worden opgelost door met elkaar in gesprek te gaan.

Binnen onze school en specifiek binnen de ontwikkelingslijnen gedrag en sociaal-emotionele ontwikkeling bieden wij in elke groep een basisprogramma.

Kleuterbouw

In de kleuterbouw wordt een start gemaakt met het leren waarderen van de eigen en andermans vaardigheden. Het leren omgaan met teleurstelling en vreugde. Ook leren we de kinderen hun eigen behoefte uit te stellen.

We leren kinderen relaties aan te gaan met volwassenen en kinderen. Hoe gedraag je je bij bekende en onbekende mensen. Hoe stel je je vragen? (mag ik, zal ik?) We zetten in op samenwerking en samenspel met de andere kinderen. We stimuleren interactie en leren de kinderen initiatief nemen maar ook verplaatsen in de ander. Belangrijk is dat de kinderen leren rekening te houden met elkaar. Leren delen van speelgoed en materialen komt ook veelvuldig aan bod. Luisteren naar elkaar, je vinger opsteken, op je beurt wachten: allemaal vaardigheden die je nodig hebt in een groep om ervoor te zorgen dat je goed met elkaar omgaat. De genoemde aspecten worden ook gevolgd in het **Ontwikkelings Volg Model**.

Onderhandelen over je rol en wisselen van je rol in het spel en afstemmen op de ander is van groot belang.

Bovenstaande vaardigheden komen door de dag heen aan de orde. In de kring, tijdens spel- en werkmomenten en tijdens buitenspel. Hierbij gaan we steeds uit van concrete situaties of verhalen in prentenboeken. In de kleuterbouw hebben we hiervoor (nog) geen specifieke methode. Soms wordt er een beloningssysteem op maat ingezet (bijv. dikke duimenkaart) om positief gedrag te stimuleren en negatief gedrag te doven.

Er wordt een aantal activiteiten gedaan met de kleuters vanuit de klasbouwers. In de middenbouw worden deze vaardigheden verder uitgebouwd.

Daarnaast gebruiken we in de kleuterbouw een aantal gedragskaarten met hierop versjes waarmee het juiste gedrag gestimuleerd wordt.

samen spelen en samen delen.

zeg geen NEE maar:
speel jij ook met ons mee.

eerst even vragen als je wat gaat lenen,
dan kan je het pas meenemen.

ik pak mijn jas en tas
en kom rustig terug naar de klas.

als ik met een werkje stop,
ruim ik alles netjes op.

even praten na een ruzie is fijn,
dan kunnen we weer vriendjes zijn.

laten we hopen dat we in de klas
rustig kunnen lopen.

ruzie maken is niet fijn,
we willen allemaal vriendjes zijn.

als niemand jou helpen kan,
vraag het aan de juffrouw dan!

er is er maar 1 die praat,
zodat alles beter gaat.

ik houd mijn mond
als er niets aardigs uitkomt.

heeft een vriendje soms verdriet,
help hem dan als je het ziet.

nu laten wij merken
dat wij rustig kunnen werken

als iemand zegt STOP dan houd je op!

Middenbouw en bovenbouw

In de middenbouw en bovenbouw zijn er verschillende mogelijkheden om aan de sociaal-emotionele ontwikkeling te werken. Er kan gekozen worden uit: de lessen van de Kanjertraining, Soemokaarten (afkorting van sociaal-emotioneel) en klasbouwers. Meidenvenijn zetten we incidenteel in. Daarnaast werken we met sommige kinderen op maat door bijvoorbeeld te werken met beloningssystemen.

De sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen vinden wij even belangrijk als de cognitieve ontwikkeling (het leren). Als een kind zich niet prettig voelt, zal hij/zij niet tot leren komen. Kinderen verlangen naar een schoolomgeving waarin ze zichzelf kunnen zijn en kunnen leren zonder gepest of uitgelachen te worden. Alle leerkrachten, ouders/verzorgers en mensen die bij de school betrokken zijn willen bijdragen aan een positief klimaat. Zij houden toezicht, praten met kinderen over hun gedrag en spreken hen erop aan. Een van de dingen die ook gedaan wordt is het promoten van goed gedrag en bewustmaken van soms onbedoeld verkeerd gedrag.

Kanjertraining

Op onze school zetten wij de Kanjertraining in bij de lessen sociaal emotionele ontwikkeling. De lessen kunnen als basis worden ingezet en/of als de leerkracht dit een waardevolle aanvulling voor de groep vindt. De lessen worden gegeven door leerkrachten die hiervoor gekwalificeerd zijn. Dit kan ook groepsoverstijgend ingezet worden. Omdat het team van de Koningin Juliana School de Kanjertraining een goede methode vindt, kwalificeren steeds meer leerkrachten zich en worden de lessen steeds vaker gegeven.

De kanjerlessen zijn effectief, duidelijk, verhelderend en helpen kinderen een keuze te maken in hun gedrag. De lessen gaan uit van een positieve levensvisie en zijn toekomst- en oplossingsgericht.

De doelen van de Kanjerlessen zijn:

- Respect voor elkaar
- Pestproblemen worden hanteerbaar/ lossen zich op
- Kinderen durven zichzelf te zijn
- Kinderen voelen zich veilig
- Kinderen voelen zich bij elkaar betrokken
- Kinderen kunnen hun gevoelens onder woorden brengen

Bouwen aan klassenklimaat (klasbouwers)

In de klas werken we met verschillende klasbouwers. Dit zijn vaak leuke en levendige activiteiten, waarin voor alle kinderen mogelijkheden zijn om contact te maken met elkaar. De activiteiten gaan over persoonlijke zaken als: voorkeuren, meningen en eigenschappen. Binnen de klasbouwers leren de kinderen elkaar steeds beter kennen en er ontstaat onderlinge waardering voor iedere persoon.

Deze activiteiten komen het gehele jaar terug. Vooral in het begin van een nieuw schooljaar zijn we hier zo'n drie tot vier keer per week mee bezig. Bouwen aan het klimaat in de klas is een proces dat onderhouden moet worden.

Soemokaarten

Deze methode biedt een praktische ondersteuning bij het vorm geven van de **SO**ciaal-**EM**otionele **O**ntwikkeling.

De kaarten spelen in op maatschappelijk gezien, algemeen belangrijke normen en waarden. Daarbij valt te denken aan eerlijkheid, verdraagzaamheid, democratie, moed, hulpvaardigheid, zorgzaamheid, zelfbeheersing, fatsoen, toefelijheid, respect, beleefdheid, eerbied, solidariteit, vrijheid, trouw, verantwoordelijkheid, vergevingsgezindheid.....

Met behulp van de methode wordt o.a. getracht een aantal voorwaarden te scheppen:

- Het leren kennen van jezelf, de ander en de relatie daartussen.
- De kinderen leren kennis en inzicht verwerven in sociaal-emotionele woorden en begrippen. Bijvoorbeeld wat is jaloers, wat gebeurt er met mij als ik jaloers ben, zijn anderen ook jaloers en hoe kan ik mijn jaloersheid afzwakken of voorkomen?
- Het in de praktijk kunnen omgaan met jezelf en de ander.
- De kinderen leren sociaal-emotionele vaardigheden verwerven. Bijvoorbeeld: op welke wijze vraag je of je mee mag spelen met andere kinderen: wat zeg je, hoe kijk je, op welk moment stel je de vraag, wat doe je als het antwoord negatief is?

Deze voorwaarden moeten ertoe leiden:

- dat de kinderen zelfvertrouwen opbouwen en weerbaarder worden,
- dat zij leren omgaan met hun gevoelens en die van anderen,
- dat zij omgangsregels leren hanteren en respectvol met elkaar omgaan,
- dat zij algemeen aanvaarde waarden en normen hanteren,
- dat zij leren conflictsituaties op te lossen en
- dat zij niet alleen met hun hoofd maar ook met hun hart willen werken.

Met hulp van deze kaarten wordt de sociaal-emotionele ontwikkeling van de kinderen op *preventieve* wijze gestimuleerd. De nadruk ligt op preventieve ondersteuning. Door kinderen van te voren handvatten te geven hoe om te gaan met bepaalde situaties, heeft dit effect op de uiteindelijke uitwerking.

Meidenvenijn

Het pakket "Meidenvenijn is niet fijn" is ontwikkeld om pest-plaaggedrag te bespreken en te doorbreken. Meidengroepjes zijn vaak net kleine koninkrijkjes, met aan het hoofd een "Queen Bee". Deze dame heeft de meeste macht. Een koningin is nooit alleen. Zij omringt zich met hofdames en trouwe onderdanen. In elke klas of meidengroep zijn in meer of mindere mate deze typische meidenrollen van koningin, hofdame en onderdaan te herkennen. Het machtspeel van de koningin en haar hofklike kan leiden tot probleemsituaties zoals (online) roddelen, pesten en buitensluiten.

Wij hebben op school regels opgesteld en afspraken met elkaar gemaakt waar iedereen zich aan moet houden. Dit schept duidelijkheid voor iedereen binnen de school. Als iedereen zich aan deze regels houdt, voorzien wij een fijn schoolklimaat.

Bij ons op de KJS:

- ☺ Zet je je fiets netjes in of tussen de rekken, met het voorwiel tegen het muurtje.
- ☺ Speel je spelletjes waarbij je rekening houdt met elkaar. (bijv. zonder aan elkaar te trekken)
- ☺ Speel je vanaf 10 voor half 9 alleen nog met een bal bij de tafeltennistafel.
- ☺ Speelt de groep die aan de beurt is tijdens het speelkwartier met de bal Er wordt alleen gevoetbald tussen de wip en het muurtje.
- ☺ Speel je achter de hekken een rustig spel.
- ☺ Stop je het spel, bij het horen van de bel.
- ☺ Fiets je niet eerder dan een kwartier na schooltijd op het plein.
- ☺ Loop je rustig, aan de rechterkant de trap op en af.
- ☺ Loop en praat je rustig in de school. De leerkracht loopt met de klas mee de school in.
- ☺ Laat je je mobieltje (in principe) thuis.
- ☺ Doe je je capuchon of pet af in de klas.
- ☺ Hang je je jas aan de kapstok in je luizenzak en zet je je tas eronder tegen de muur.
- ☺ Doe je een ander geen pijn. Schop en sla je een ander niet. Je blijft van een ander af.
- ☺ Zeg je "stop - houd op" als iemand iets doet, wat je niet leuk vindt.
- ☺ Praat je je ruzie uit. Wanneer dat niet lukt, ga je naar de leerkracht.
- ☺ Als je toch iemand hebt gepest, maak je dat weer goed. Als dat niet lukt, ga je naar de leerkracht.
- ☺ Geef je een ander de kans het weer goed te maken.
- ☺ Zeg je geen nare dingen tegen een ander.
- ☺ Laat je een ander uitpraten.
- ☺ Sluit je anderen niet buiten.
- ☺ Blijf je van de spullen van een ander af.
- ☺ Klik je niet, maar mag je wel iets melden aan de leerkracht als dat nodig is.
- ☺ Noem je anderen bij de voornaam en gebruik je geen scheldwoorden.
- ☺ Beoordeel je anderen niet op uiterlijk.
- ☺ Ga je om met een ander zoals je wilt dat ze met jou omgaan. We hebben respect voor elkaar.

Lunchtijd Leiderdorp;

Regels en afspraken tussenschoolse opvang/overblijf

Lunchtijd Leiderdorp conformeert zich aan de afspraken, regelgeving en maatregelen zoals die zijn opgenomen in deze handelingswijzer. De overblijf is immers een geïntegreerd onderdeel van de schooldag.

Naast deze algemene schoolregels gelden er enkele aanvullende afspraken tijdens de overblijf. Deze afspraken zijn:

Tijdens het lunchmoment

- Wij eten en drinken in de klas;
- Wij starten gezamenlijk met de maaltijd;
- Wij blijven tijdens de maaltijd op onze eigen plaats zitten;
- Wij drinken geen energydrink en eten geen lolly's en kauwgum;
- Wij kunnen tijdens de maaltijd gezellig met elkaar praten;
- Wij kunnen na de maaltijd gebruik maken van leesboeken en tekenmateriaal;
- Wij mogen van tafel nadat de overblijfkracht hiertoe toestemming heeft gegeven;
- Wij laten de klas na de maaltijd netjes achter.

•

Tijdens het binnen –en/of buitenspelen

- Wij mogen niet van de speelplaats af, tenzij hiervoor toestemming is verleend door de overblijfcoördinator, de -kracht of de leerkracht;
- Wij blijven bij slecht weer in onze klas;
- Wij hebben de beschikking over voldoende spel en leesmateriaal;
- Wij maken tijdens de overblijf geen gebruik van de schoolcomputers;
- Wij spelen buiten met zachte ballen;
- Wij hebben één harde bal, die wordt gebruikt voor het tafelspel;
- Wij houden ons aan het buitenspelrooster;
- Wij zorgen goed voor het speelgoed.

•

Maatregelen bij ongepast gedrag

Kinderen worden door de overblijfkracht of –coördinator aangesproken op ongepast gedrag, zoals bijvoorbeeld pesten. Bij herhaling meldt de overblijfcoördinator dit bij de leerkracht van het kind. Voorts worden de ouders hiervan door de overblijfcoördinator op de hoogte gebracht.

Ondanks het feit dat ons handelen in eerste instantie gericht is op het voorkomen van negatief gedrag, komt plagen en pesten ook bij ons op school voor.

Plagen en pesten.

Er is een duidelijk verschil tussen plagen en pesten. Bij plagen is er sprake van een gelijkwaardigheid. Het plagen wordt door beide partijen als zodanig ervaren. Het is onschuldig en plagen heeft een pedagogische waarde: het kind leert met conflicten om te gaan. Een vaardigheid die in het latere leven van pas komt bij conflicthantering.

Bij pesten is er geen sprake van gelijkwaardigheid. Pesten is bedreigend en het gebeurt niet zomaar. Het kan kort zijn en soms lange tijd achter elkaar. Bij pesten wordt een slachtoffer uitgezocht om de baas over te spelen. De pester misbruikt zijn macht.

Meestal hebben pestende kinderen niet in de gaten hoe afschuwelijk het pesten is voor degene die gepest wordt. Terwijl het gepeste kind bang is voor de pauze, de gym, het naar huis gaan, ziet de pester het als een lolletje.

School en thuis.

Een school is een dynamische gemeenschap op zich, waarin we veel aspecten uit de samenleving terugvinden. In een omgeving waarin kinderen en volwassenen met elkaar samenzijn, is het van belang duidelijke regels op te stellen om dit samenzijn zo soepel mogelijk te laten verlopen. Op het gebied van "het op een juiste wijze met elkaar omgaan", bestaat naar onze mening geen scheiding tussen thuis en school. Beide omgevingen beïnvloeden elkaar, beide omgevingen zullen met elkaar willen samenwerken om het klimaat op school zo positief mogelijk neer te zetten. Op het moment dat het gedrag van een kind/een groep kinderen te wensen overlaat, zal zowel vanuit school, als vanuit de ouders op constructieve wijze naar oplossingen gezocht moeten worden. Zonder de medewerking van een van deze belanghebbenden is een oplossing niet haalbaar.

Signaleren

Pesten gebeurt meestal niet in het zicht van volwassenen. Het signaleren van pestgedrag kan in sommige gevallen heel moeilijk zijn.

Signalen van pesterijen kunnen o.a. zijn:

- Iemand bij een bijnaam noemen i.p.v. de eigen naam
- Zogenaamde leuke opmerkingen maken over een klasgenoot of diens kleding
- Een klasgenoot voortdurend ergens de schuld van geven
- Briefjes doorgeven
- Fluisteren met elkaar
- Isoleren
- Buiten school opwachten, slaan of schoppen
- Bezittingen afpakken
- Schelden of schreeuwen tegen een ander kind
- Digitaal pesten

In de thuissituatie:

- Geen zin om naar school te gaan
- Klachten zoals buikpijn, slecht slapen
- Niet meer bij bepaalde vriendjes willen spelen

De grootste kans dat pestgedrag gesignaleerd wordt, is wanneer kinderen het zelf, of onderling, durven te signaleren. Een belangrijke stelregel daarbij is dat kinderen weten dat het inschakelen van een ouder of een leerkracht niet wordt opgevat als klikken. Vanaf de kleutergroep brengen we kinderen bij dat je niet mag klikken, maar dat je natuurlijk altijd hulp mag vragen als je wordt gepest, wanneer iemand anders wordt gepest, of als je ruzie met een ander hebt en je er zelf niet uitkomt.

Vijfsporen aanpak

Zodra we signaleren dat kinderen worden gepest hanteren we een duidelijke aanpak.

De vijfsporen aanpak bestaat uit:

- Hulp aan het gepeste kind
- Hulp aan de pester
- Hulp aan de zwijgende middengroep
- Hulp aan de leerkracht
- Hulp aan de ouders

Op onze school zijn duidelijke omgangsregels en afspraken. In de eerste week van elk schooljaar worden de regels binnen de groepen besproken. Kinderen en teamleden spreken daarbij af dat iedereen medeverantwoordelijk is voor de goede sfeer in de groep en op school.

De "zwijgende" middengroep wordt daarbij mede verantwoordelijk gemaakt voor de sfeer en voor het signaleren.

1. Stelling nemen
Op het moment dat pestgedrag wordt gesignaleerd neemt de leerkracht duidelijk stelling: pesten wordt niet geaccepteerd! Vervolgens probeert hij zicht te krijgen op het pestgedrag. In welke mate komt het voor? Wat was de oorzaak? Wie zijn er bij betrokken? En bovenal hoe gaan we hier oplossingsgericht mee aan de slag.
2. Een stap te ver gaan of te weinig rekening houden met een ander, is iets dat bij het opgroeien hoort. Kinderen experimenteren nu eenmaal met hun relaties en zijn op zoek naar grenzen. Soms gaan zij dan (onbewust) wel eens te ver. Kinderen moeten ook de kans krijgen hun fout te herstellen en het goed te maken. In een gesprek kan excuus worden aangeboden en het conflict worden uitgesproken. Het uitgangspunt in deze fase is: de leerkracht biedt altijd hulp aan het kind dat gepest wordt en begeleidt het kind dat pest naar positief gedrag.
3. Het moment en de manier van informeren van ouders, hangt af van de ernst van de zaak. In principe worden ouders al vrij snel in het traject geïnformeerd. Ouders worden mondeling bijgepraat of geïnformeerd over afspraken die op school met een kind of groep kinderen gemaakt zijn. Dit gebeurt zowel met de ouders van het kind dat gepest wordt, als met het kind dat pest. Pesten kan doorgaans alleen effectief worden aangepakt als er door alle betrokkenen medewerking wordt verleend.
4. Indien het ongewenste gedrag blijft bestaan maakt de leerkracht onder het kopje gedrag melding in het leerlingdossier van Parnassys. Bij deze melding in het dossier noteert de leerkracht datum en kort de toedracht. Bij de derde melding in het dossier worden de ouders **in ieder geval** op de hoogte gebracht. Ook wordt nu de intern begeleider en de locatieleider op de hoogte gesteld. Dit gesprek met de ouders wordt vermeld in het dossier. Door het consequent bijhouden op papier van het gedrag van een kind wordt – door de jaren heen – in kaart gebracht waar een bepaald kind mee worstelt. Dit kan van belang zijn voor verdere gesprekken met externe deskundigen .

Stappen die de leerkracht kan zetten

- Bij een ruzie zal de leerkracht stimuleren dat de kinderen er eerst samen uit komen. Lukt dit niet, dan is de leerkracht aan zet. De leerkracht probeert met beide kinderen via een gesprek en nieuwe afspraken herhaling te voorkomen. Bij schoppen en slaan volgt er direct een straf. De school is geen voorstander van klassikale straffen. Hieronder worden een aantal maatregelen benoemd:
 - Tijdens het buitenspel niet meer spelen en op de bank laten nadenken over eigen gedrag en laten kijken hoe het anders kan.
 - Binnenblijven in één of meer pauzes.
 - Nablijven, tot uiterlijk een kwartier na schooltijd.
 - Beschrijven wat de rol was in het conflict en hoe het anders kan.
 - Concrete afspraken met het kind maken over de gedragsverandering en deze iedere dag/week evalueren.

Bij iedere stap blijft de leerkracht gefocust op mogelijkheden om een positieve ontwikkeling te stimuleren.

- In ernstige gevallen is het nodig om de hulp van de betrokken ouders in te schakelen om het pestgedrag te stoppen. In dit geval worden de ouders van het kind dat gepest wordt en van het kind dat pest, voor een gesprek op school uitgenodigd. Het gesprek (of gesprekken) is gericht op samenwerking en communicatie. Alle betrokkenen hebben een eigen rol en verantwoordelijkheid. De inbreng van de ouders bestaat uit het aanreiken van informatie, het geven van suggesties tot ondersteuning van hun kind. Het is niet gewenst wanneer ouders naar school komen om eigenhandig het probleem voor hun kind op te lossen. Ook de intern begeleider wordt ingeschakeld.
- Als het pestgedrag blijft voortduren wordt hulp van buitenaf geadviseerd aan ouders of wordt externe hulp door school ingezet.
- Bij aanhoudend pestgedrag kan er voor gekozen worden om een kind een time-out te geven. Blijft de leerling die pest volharden in zijn gedrag, dan kan worden overgegaan tot schorsing, eventueel gevolgd door verwijdering van school (zie hiervoor de regeling schorsing en verwijdering in de schoolgids)

Begeleiding en adviezen

Afspraken van de teamleden

- Teamleden hebben een voorbeeldfunctie t.a.v. het hanteren en bewaken van de omgangsvormen. Zij hanteren positief taalgebruik.
- Teamleden in een duobaan communiceren goed met elkaar en hanteren één lijn.
- Teamleden komen de afspraken na die we gemaakt hebben op het gebied van de gedragsregels.
- De teamleden spreken elkaar aan op het moment dat bovenstaande in het geding komt
- Teamleden zijn duidelijk naar ouders.
- Teamleden zorgen ervoor dat het probleem een gezamenlijk probleem wordt van hen, ouders en kind . Wat gaan we er aan doen?

Begeleiding van kinderen

Handvatten voor het begeleiden van een kind dat gepest wordt

- Medeleven tonen en luisteren en vragen
- Zoeken en oefenen van een andere reactie
- Het kind dat gepest wordt in laten zien waarom een ander kind pest.
- Nagaan welke oplossing het kind zelf wil
- Sterke kanten van het kind benadrukken
- Nagaan hoe het kind zelf reageert (voor, tijdens en na het pesten)
- Het kind in laten zien dat je op een andere manier kunt reageren
- Belonen als het kind zich anders/beter opstelt
- Praten met de ouders van het kind dat gepest wordt en de ouders van het kind dat pest. De gesprekken zijn oplossingsgericht.
- Het kind dat gepest wordt niet overbeschermen, maar wel steunen in het aankaarten van het probleem bij de leerkracht

Handvatten voor het begeleiden van een kind dat pest

- Praten; zoeken naar de reden van het pesten
- Laten inzien wat het effect van zijn/ haar gedrag is voor de ander
- Excuses aan laten bieden
- In laten zien welke sterke (leuke) kanten het kind dat gepest wordt, heeft
- Contact tussen ouders en school; elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten?
- Pesten is verboden: wij houden ons aan deze regel; straffen als het kind wel pest – belonen (complimentje/schouderklopje) als kind zich aan de regels houdt.
- Kind leren niet *meteen kwaad* te reageren, *leren beheersen*, de 'stop-denk-doe houding'

Handvatten voor het begeleiden van de andere kinderen in de groep

- De kinderen middels gesprekken bewust maken van de invloed die ze (kunnen) hebben ten aanzien van het voortbestaan of het stoppen van het pestgedrag
- De kinderen stimuleren voor zichzelf op te komen
- De kinderen stimuleren voor anderen op te komen
- De sterke kanten van de pester en gepeste kind benadrukken
- Kinderen aanspreken op hun verantwoordelijkheid voor het behoud van een goede sfeer in de groep
- Benadrukken dat kinderen/mensen verschillend mogen zijn

Adviezen aan ouders

Adviezen van de school aan ouders van kinderen die pesten

- Neem het probleem serieus. Raak niet in paniek: elk kind loopt de kans te gaan pesten
- Praat met uw kind om achter de mogelijke oorzaken te komen
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet
- Besteed aandacht aan uw kind
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van de school staat
- Schakel eventueel deskundige hulp in

Adviezen van de school aan ouders van kinderen die gepest worden

- Neem het probleem van uw kind serieus
- Blijf in gesprek met uw kind
- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken
- Schakel eventueel deskundige hulp in

Adviezen van de school aan alle ouders

- Neem de ouders van het gepeste kind en de pester serieus
Stimuleer uw kind op een goede manier met andere kinderen om te gaan
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag
- Geef als ouder het goede voorbeeld
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen
- Leer uw kind voor anderen op te komen
- Los het conflict samen met de school op

Websites:

www.kanjertraining.nl

www.kidstegengeweld.nl

www.moed.nl

Materialen in de orthotheek

- Kinderkwaliteitenspel
- Ken je kwaliteiten
- E-motion
- Kikker be cool en Coole kikker kwartet
- Scholenwijzer GGD
- Boek: Kinderen en sociale vaardigheid Anne Kooijman
- Boek: Kid's skills: Ben Furnan
- Het verweerde kind syndroom: Willem de Jong
- Slim maar.....Peg Dawson, Richard Guare
- Happy Kids: Sella v.d. Griend
- Serie boeken: Onder twee ogen
- Serie boeken: Een zorg van school en thuis van CPS
- Babbelspel
- Zo gaan Sarah en Tom met elkaar om
- De ander en ik
- Zo gaan Roos en Tom met elkaar om
- Meidenvenijn
- Kanjertraining met alle bijbehorende materialen
- Beter omgaan met jezelf en de ander
- Soemokaarten
- Handboek klasbouwers
- Gedragskaarten (kleuterbouw)